

Első nap a régésztáborban

A Vasi Múzeumbarát Egylet és a Savaria Múzeum ismét meghirdette a gyermekeknek szóló tanulságos és egyben játékos régésztáborát. Bátran kijelenthetjük, hogy a romkerti első nap nem okozott csalódást a XLVI résztvevőnek! A nyitónapi programok nagyon jók és érdekesek voltak, kezdve a „casting”-gal és befejezve a métával. Hogy miféle van szó? Nem másról, mint arról, hogy a IV megalakuló *collegium* vezetői különféle próbatételek elé állították a gyerekeket, miközben ők is ízelítőt adtak saját felkészültségükről és elképzeléseikről.

A *collegium* a *colligo* (összeköt, összefog) szóból ered. A Kr. u. 1. és 2. század fordulóján élt történétíró, Plutarkhosz véleménye szerint Róma második uralkodója, a mitikus Numa Pompilius egyesítette először céhekbe az iparosokat. Az egyesülés célja egyrészt az érdekvédelem lehetett, de vallásos megnyilvánulások is társultak ehhez. Minden tag bizonyos díjat fizetett havonként a közös pénztárba, amelyből aztán a temetések és ünnepi lakomák költségeit fedezték. A *collegium* élén rendszerint egy vagy két *magister* állt, mindegyiknek volt *patronusa* az előkelő polgárok sorából. A feliratok tanúsága szerint idővel minden városban keletkeztek *collegia* (így a szó többes száma!). Aquincumban például az ácsok és a tűzoltók alkottak közös szervezetet, Savariában pedig egy márványtábla töredék tanúsága szerint az ácsok a posztósokkal egyesültek. Aquincumban *collegium scaenicorum* (színészek kollégiuma) is létesült.

A színészek, újságírók és tárlatvezetők kollégiumainak vezetői különböző helyzetgyakorlatokba vonták be a táborozókat, a kiállításrendezőik pedig ellátogattak az Iseum legújabb tárlatára, ahol többek között a híres szombathelyi múmiát is megtekintették. Thália leendő papjai játékos párbeszédet adtak elő, a legizgalmasabb újságírói próbatétel pedig a telefoninterjú volt. A Savaria Múzeum ifjú régésze, Nagy Gergely állta a kérdések összűzét a vonal túlsó végén. (Az interjú összefoglalóját lásd lapunk 2. oldalán.)

A délután sem telt eseménytelenül. Mindenki elkészítette saját bulláját – vagyis egy olyan zárt kapszulát, amelyet a római gyermekek is viseltek a nyakában. A rézből domborított bullába szőlőmagot, rózsatüskét és egy papír(usz)darabkát zártak a gyerekek.

Bullakészítés

Ez utóbbin a választott latin nevük szerepelt. A rontás-elhárító ékszer elkészítése nagy ügyességet és egy kis fizikai erőt is igényelt.

A vetítéssel egybekötött tudáselmélyítő előadás az antik színházról nyújtott sok új ismeretet, a római kori sportágakban pedig csapatokra osztva mérkőztek meg egymással a gyerekek.

Szállt a gerely, porzott az út a stadionfutók talpa alatt, de közben arra is maradt idő, hogy megismerkedjenek két „zsebgладиátorral”, *Pardus*-sal és *Senilis*-szel, „akik” a római korban az amfiteátrumok küzdőterén vívtak ki maguknak hírnevet, majd késnyélre faragva elnyerték a 21. századi régészek elismerését is.

A forgószínpad rendszerben lezajlott foglalkozásokkal teli napot métamérfőzés koronázta meg.

Hermina Claudia – Totus Factus Camicus

KÖZLEMÉNY

Colonia Claudia Savaria 100 tagú tanácsa a fenntartásában működő romkertbe látogatók és ott táborozók számára két esztendővel ezelőtt az alábbi tartalmú látogatási szabályzatot léptette érvénybe:

- I. Tilos a mozaikra rálépni, arról a múzeumigazgató engedélye nélkül fényképfelvételt készíteni
- II. Tilos és balesetveszélyes a falakon sétálni, ugrálni. Ha egy falszakasz emiatt károsul, a kár okozó teljes anyagi felelősséggel tartozik az általa okozott károkért. Közlekedni csak a kijelölt utakon szabad.
- III. Tilos és balesetveszélyes a romkert területén lévő, szabadon álló régészeti tárgyakat (köveket) helyükről elmozdítani.
- IV. A szemetet a kijelölt tárolóban kell elhelyezni.
- V. Tilos a romkert területén tüzet rakni.

Telefoninterjú a kőszerszámok szakértőjével

Az újságírói válogatás során telefonon felhívtuk Nagy Gergely régészt. Illedelmesen üdvözlöttük, bemutatkoztunk, majd feltettük szakmája iránt érdeklődő kérdéseinket. Legjobban ásatásairól faggattuk, sőt valaki életkoráról, anyagi helyzetéről is kérdezősködött. Riportalanynk minden kérdésünkre, még a kellemetlenekre, vagy a nem kellően átgondoltakra is higgadtan, körültekintő alaposággal válaszolt.

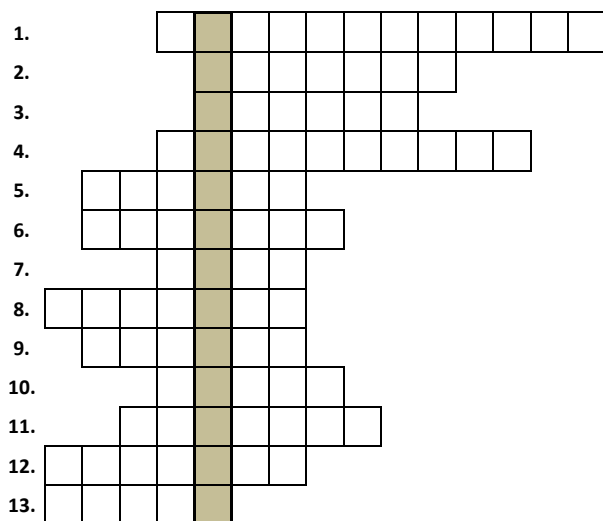
Megtudtuk, hogy Miskolcon, majd Budapesten végezte felsőfokú tanulmányait. A régészet iránti érdeklődésében két dolog volt meghatározó. Az első, hogy óvodásként a homokozóban folytatott egyik „ásatásai” során váratlan leletre, egy régi kisautóra bukkant. A második lökést a pályaválasztáshoz a múzeumbogár klub keretében tett régészeti kerékpártúrák és a romkerti régésztáborozások adták. Példaképeinek a régiek közül kitaró makacssága miatt Herman Ottót, az utolsó magyar polihisztort, tanárai közül pedig dr. Mester Zsoltot, a kőkor kiváló kutatóját tartja. Legnagyobb élményt a terepmunka tekintetében az jelentette eddigi pályafutása során, hogy egyetemistaként dolgozhatott a Szeleta barlangban folytatott feltáráson.

Lehetséges, hogy táborozó társaink közül is követi majd valaki Gergő példáját és a régészetet választja hivatásul.

Rejtvény!

A helyes megfejtést beküldők közt értékes nyereményeket sorsolunk ki. A megfejtéseket az ebéddő kezdetéig a szerkesztőséghez névvel ellátott papír(usz)ra lejegyezve kérjük eljuttatni!

A fősor megfejtése: római kori ruhadarab.

1. Ókori sportág. 2. Nyolcszög. 3. Kalászos növény. 4. Róma egyik dombja. 5. Város a Vezúv lábánál. 6. Legalább 3 gyermekes asszony. 7. Hadisten. 8. A régésztábor helye. 9. Hatodik. 10. Octavianus anyja. 11. Latin név, jelentése: legnagyobb. 12. Róma legfőbb törvényhozó szerve. 13. Római istennő.

A rejtvényt készítette: Flavia Tiberia

Öltözködjünk divatosan!

A savariai Venus Divatháztól megszokhattuk már, hogy mindig a legigényesebb és legtrendibb kollekciókkal látja el a város, annak territoriuma, sőt az egész tartomány igényes vásárlóközönségét. Náluk raktárról vásárolható minden, legyen szó egyszerű palláról, toga preatextáról vagy akár a legkifinomultabb ízlésnek is megfelelő méregdrága selyemtunikáról. (Sőt, diszkrétan elárulhatjuk, hogy pult alatt még az a bizonyos, botrányos és életveszélyes, az utókor számára torsbergi nadrággként ismertté vált germán divatcikk is beszerezhető itt.)

Egy jó tanács a lányos szülőknek: tunikát úgy válasszanak leánykájuk számára, hogy évek múltán is kellő hosszúságú legyen a ruhadarab ahhoz, hogy elfedje a bokákat. Nem baj, ha néhány évig néhány könyöknyit az öv fölé kell túrni belőle.

Ugyan a toga már nem számít a legmenőbb cuccnak, azért nem árt, ha van a ruhatárunkban belőle egy-egy alkalmi darab. Csak legyen, aki ért a redőzéséhez!

Végezetül felhívjuk a matrónák figyelmét erre a sikeres kollekcióra, amelynek bemutatására Savaria egyik köztisztelőben (és magas széken) álló matrónája vállalkozott:

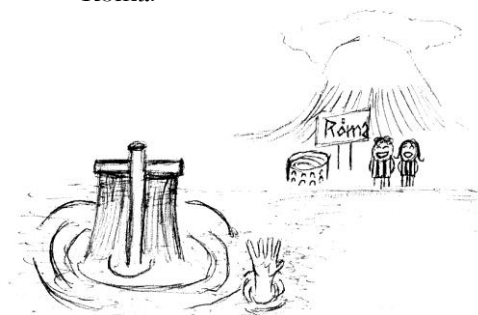
Vicc a javából

Mit isznak a rómaiak?

– Amfiteát rummal.

Nero és Caligula hajókáznak. Egyszer csak elsüllyed a hajó. Ki menekül meg?

– Róma.

ACTA DIURNA SAVARIENSIA

A.V.C. MDCCLVIII – XI nappal IVNIVS idusa után

Kedves Olvasó!

Rendkívül fontos számunkra az Ön véleménye, hiszen olvasóközösségünk igényeinek, érdeklődésének megfelelő tartalommal szeretnénk közreadni az Acta Diurna Savaria minden egyes számát. Ezért kérjük, hogy segítse lapunk színvonalának további emelését azzal, hogy néhány percet szán az alábbi kérdőív kitöltésére!

1. Jelölje az skálán a megfelelő érték bekarikázásával, hogy mennyire tetszett Önnek az újság első száma?

-4 -3 -2 -1 0 +1 +2 +3 +4

2. Jelölje be, hogy milyen témájú írásokat olvasna szívesen újságunkban!

☐ politika	☐ vallás	☐ filozófia
☐ lakáskultúra	☐ sport	☐ turizmus
☐ tudomány	☐ technika	☐ szabadidő
☐ apróhirdetés	☐ gazdaság	☐ horoszkóp
☐ időjárás	☐ sztárhírek	☐ közlekedés
☐ könnyűzene	☐ komolyzene	☐ állattartás
☐ szépirodalom	☐ társasági élet	☐ konyha
☐ kertészkedés	☐ barkácsolás	☐ egészség
☐ gyermeknevelés	☐ technika	☐ hobby
☐ egyéb, éspedig:		

3. Melyik cikket találta a legérdekesebbnek a tegnapi számunkban? Értékeljen sorszámozással!

- .... Első nap a régésztáborban
.... Közlemény
.... Telefoninterjú
.... Rejtvény
.... Öltözködjünk divatosan!
.... Vicc a javából

„... sarutok legyen a lábatokon...”

A szerdai egész napos, feszített tempójú műhelymunka alatt – ha nehezen is, de szakítottunk egy kis időt a társalgásra: pályafutásáról és a saruk történetéről kérdeztük Polgárné Pásztókai-Szeőke Judit régészt, aki már évek óta segíti szakmai tanácsaival a romkerti régésztáborok szervezőit.

A saru – e manapság nagyon kedvelt, szellős nyári lábbeli – említése a Bibliában több helyen is előfordul. (Jelen riportunk címét is a Könyvek könyvéből kölcsönöztük.) Vajon mióta használnak az emberek különféle sarukat?

Valószínűleg évezredek óta. Gondoljunk csak Ötzire, a kb. 5300 éve, a rézkor idején jégbefagyott emberre, aki bőrsarut viselt.

Mely állatok bőréből készültek a saruk?

A talprész általában marhabőrrel, a felsőrész puhább bőrből, kecske-, vagy juhbőrrel készült.

Honnan tudjuk, hogy milyenek voltak a római korban ezek a lábbelik?

Leginkább különféle ábrázolások: szobrok, falfestmények segítségével alkothatunk képet róluk. De a mai Írország, Dánia, Hollandia, Nagy-Britannia területén lévő mocsarokból előkerült mumifikálódott emberi maradványokkal együtt, viseleti tárgyként eredeti saruk is előkerültek. De Budapest területén szintén előkerült egy sarumaradvány. Ez azért érdekes, mert a talpbőr két rétege közé, bizonyára kényelmi szempontok miatt, egy parafaréteget helyezett el a készítője.

Vajon jelképezett-e rangot a polgári életben, illetve a hadseregben bizonyos típusú saruk viselése?

A hadseregben nem valószínű, de a szenátorok és a gazdagabb, magasabb rendű, rangú emberek más sarut viseltek, mint az egyszerű polgárok.

Ön volt-e olyan ásatáson, ahol textil-, vagy bőrmaradványok kerültek elő?

Igen, mindkettőhöz volt szerencsém. Jelenleg éppen egy Szegeden előkerült marhabőr öv vizsgálatán dolgozom.

Mikor kezdett el az ókor viselettörténetével foglalkozni? Mindig régész akart lenni?

Kimondani is nehéz: 21 éve. Először divattervezéssel akartam foglalkozni, de később rájöttem, hogy a múlt jobban érdekel. Ennek kutatásához pedig az kellett, hogy régész legyek.

Köszönjük az interjút, a tegnapi interaktív divattörténeti foglalkozást és a mai ruhadísz- és sarukészítő műhelyfoglalkozásokat!

Lucius Tarquinius (Privári Mürschberger Domonkos)

Nem csak a kecske szereti a káposztát

A szerdai nap egyik állomásán megismertük, hogy a kecske kedvenc tápláléka az ember szervezetének is hasznos. Az előadást Fülöp Gábor tartotta, mondandójába belevitte saját, egyéni stílusát.

Az első percekben a római kori táplálkozásról és az orvostudomány szerepéről, fejlettségéről beszélgettünk. Hippokratész gondolkozásmódja nagyon érdekesnek bizonyult. Szerinte a testünk négy folyadékból (vér, nyál, feketeepe, sárgaepe), és négy alapelemből (tűz, víz, föld, levegő) épül fel. Sok szó esett a gazdag rómaiak önpusztításáról, akik ólomkristály poharakból ittak, néha higanyt szagolgattak gyógyítás céljából, cinóberrel pirosították sápadt orcájukat. Az akkori orvosok sokszor használták a vénás vérfolytatást, az érvágást, mint hasznos gyógymódot a fejfájás ellen és a gutaütés elkerülése érdekében.

A legizgalmasabb rész a kémiai kísérlet volt. Megcsodálhattuk a káposzta „természetfeletti” gyógyító erejét. Az ókori rómaiak felettből tisztelték ezen zöldségféle egészség-növelő szerepét. Igaz, nem voltak tisztában azzal, hogy a káposztalével kimutatható az anyagok kémhatása, vagyis pH-értéke. E csodás növény rendkívüli tulajdonságát kihasználva Gábor bácsival megnéztük, hogy adott anyagok (pl.: szappan, fogkrém, sajt, meggy) mennyire lúgosak, vagy savasak. Sok tudással lettünk gazdagabbak az előadás során.

Helios Phylus Maximus

Karikatúra: Nicolaus Portius Herculus

Költészet

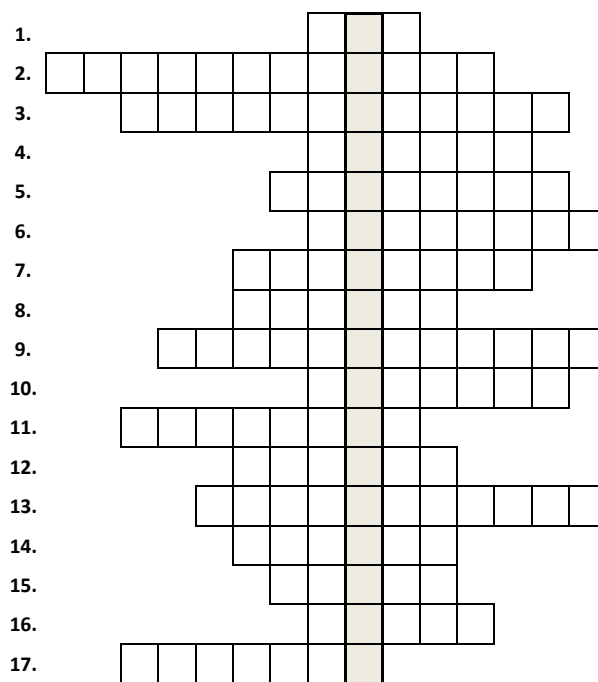
A múzeumban csodás illat száll,
mert parfümünk immár készen áll.
Kálmosgyökér, citromfűvirág, macskamenta –
Caesarnak volt ily’ fenséges az illata!
Szaglásunk éles és kifinomult,
Augustus idusáig meg sem mosakodunk.

Donatus Maximus

Rejtvény

A helyes megfejtést beküldők közt értékes nyereményeket sorsolunk ki. A megfejtéseket a lap megjelenésének másnapján délig névvel ellátott papír(usz)ra lejegyezve kérjük eljuttatni a szerkesztőséghez!

A fősor megfejtése egy megtisztelő jelző, melynek jelentése: kiváló férfiú.

1. ... Caesar! 2. Római császár (Kr. u. 306–337). 3. Az orvostudomány atyja. 4. Ruhakapcsoló tű. 5. Aula ... 6. Savaria alapítója. 7. Fenséges, tiszteletreméltó – latinul. 8. A római köztársaság legfőbb tisztviselője. 9. Körszínház. 10. A provincia kormányzója. 11. A Római Birodalom egyik tartománya. 12. Caius Iulius ... 13. Előljáró. 14. Római kori ruhadarab. 15. Ékkő – latinul. 16. Római kori rontás-elhárító talizmán. 17. Úr – latinul.